

מזת' קזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתקנות התורה'

סיפור לשולחן שבת

חשבון נפש בנושא הכרת הטוב

"כל ימי אשר הנגע בו... בדרך ישב מחוץ למחנה מושבו"

התורה הקדושה מצוה את המצרע, לשבת ולערך חשבון נפש עם עצמו על דרכיו ומעשיו, כי רק על ידי חשבון נפש אדם זוכה לשלמות, וכמו שאמר לי תלמידי של מרנא החפץ חיים הרב שכנא זאהן זצ"ל, ששמע מפי קדשו של החפץ חיים, שעתידי האדם לתן דין וחשבון בשמים על שחי בלי חשבון נפש.

והנה במאמר זה נתמקד על נושא אחד שראוי לערך בו חשבון נפש מדקדק, בכדי להשתלם בו, והוא הכרת הטוב לכמה מבני האדם שאנו חייבים להם הכרת הטוב, על שנים שגמלו עמנו טובה, ומפל מקום אנו נוטים אחר מדותינו הרעות ומסתכלים על מה שנראה לנו כרעה קטנה, אשר מחמת כך נופל כל ערפם אצלנו, ואנו מסתכלים עליהם בצורה שלילית.

ונספר כאן מעשה נפלא בנושא זה. ר' צבי אריה היה אברך בן שלושים וחמש מטפל בשבעה ילדים. אחד הנסים המיוחדים של ר' צבי אריה זה המעטפה הלבנה שמוגשת לידיו פעמים בשנה, בערב ראש השנה ובערב פסח, מעטפה שעוזרת לו לכסות את

<<

לקח מהפרשה

הסגלה להנצל מכל פגע רע...

של הקרבן, את הנפלאות שבאברי הגוף. וכן על הדם שזורם בכל הגוף ומתחדש בכל עת. והקב"ה מצפה שנעשה 'עסק' מכל הטוב שהוא נותן לנו ובפרט מהבריאות, ועל ידי כך לא נצטרך לעשות עסק ממקרים מצערים רח"ל.

בימים האחרונים אנו שומעים על מקרים רבים של אנשים וילדים שנפטרו בפתע פתאום, וכן על פגועים קשים על ידי מחבלים אורזים ימשי, שרצחו יהודים שהלכו ברחוב לתתם הי"ה.

הקב"ה מעורר אותנו שנדבר מננו, שלא נחשב שזה נעשה במקרה ולא נחפש אשמים, אלא נשב עם עצמנו ונתבונן בעמק חסדי ה' שעמנו הטמונים בתורת הקרבנות, במקום שבני אדם יהיו קרבנות צבור - בכדי לעוררנו שנדבר מהקב"ה. כמו שידוע שבפגועים הקשים, בתוך ההסתרה היתה הרבה השגחה עליונה. כגון מה שנתקע הנשק למחבלים. וכן אברך שנרצח, הי"ה, והסתיר את בני ביתו ונצלו, ללמדנו שה' נמצא עמנו בכל עת ומסוכב הכל בכדי שנדבר מננו.

ולפיכך אחרי פרשת היולדת נאמרה פרשת מצורע, ללמדנו שכאשר נעשה עסק מחסדי ה' שעמנו, לא נצטרך לצרעת המסמלת לצרות ויסורים. ולפיכך היו מקריבים את קרבן התמיד בבקר ובערב ללמדנו <<

פרשתנו פותחת בקרבנות תורת היולדת. ואמרו חז"ל (תענית כו): שאברהם אבינו שאל את הקב"ה באיזו זכות עם ישראל יתקומו בגלות? אמר לו הקב"ה: כבר תקנתני להם סדר קרבנות, בזמן שקוראים בהם לפני אני מוחל להם על כל עונותיהם.

ויש להבין, מה טמון בעבודת הקרבנות שהם מוגנים על עם ישראל, גם בזמן הזה, שאין קרבנות בפעל?

והנה, אמרו חז"ל שתמיד של שחר היה מכפר על עונות של הלילה, ותמיד של בין הערבים על עונות של היום. היות שמהות הקרבנות היא שנתבונן בכל הנפלאות והחסדים שה' עושה עמנו, באברים שפועלים בגופנו הנפרים בחיוש, בעת נתוח אברי הקרבן, וכך נתקרב אליו יתברך באהבה.

ולפיכך נאמר: כל זמן שקוראים בהם לפני, כלומר שנלמד את הקרבנות עם דעת ה' של הודאה על החסדים שבאברי גופנו הנפרים דרך אברי הקרבנות, שאז הקב"ה מחשיב כאלו הקרבנו את הקרבנות בפעל ומוחל לנו את כל עונותינו.

וזהו עומק תורת היולדת, שבלידה יש נסים עצומים. והיולדת היתה מביאה את קרבנה לבית המקדש ומפרטת על כל האיברים

ויכל להשתפר לעולם; מאידך, אם הוא יתמקד בעצמו מתוך הכנעה, הוא יזכה להשתפר ולהתעלות.

וזו היתה הפעולות של אלישע בן אבויה שהיה טינה בלבו ולפיכך לא קבל מרבי עקיבה את דרך התשובה. שרבי עקיבה עצמו היה בעל תשובה, ואלו אלישע היה בטוח שאין לו דרך לשוב בתשובה. ומאידך אנו רואים אצל אנטונינוס שלמרות שהיה קיסר מטעם רומי ומרעו של עשו, בשכר שהתבטל לרבי והיה מרובה לרבי, כמו שהגמרא מספרת באריכות בעבודה זרה - זכה להיות עם רבי בעולם הבא.

היות שכאשר אדם בהכנעה ומחפש את האמת שבעצמו, שבאשתו, שבחברו ושל כל הסובבים אותו - הוא זוכה לעלות על דרך המלך ולהתרומם מפל קשי ונסיון. וכדי לזכות לכה צריך להיות עם עין טובה, לראות את הטוב שבעצמו ושפסובים אותו.

ולפיכך גם הנקמה נאמרה בין שתי שמוות "קל נקמות ה'", היות שאנו צריכים להשתמש עם מדת העוונות והנקמה נגד הטבע של העצבות שמגיעה לאדם בזמנים של קשי וכן עלינו לזכר שהעולם הזה חולף וכל הקשיים חולפים. וכשם שכבר היו לנו הרבה קשיים שחלפו והלכו להם, כן גם הקשי שיש לאדם פעת חלפו. וכמובא בגמרא (ע"ז נה.) שנגזר על היסורים מתי יבואו ומתי ילכו.

"יודע בגיים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוף"...

וכן נזכר שאין שלמות בעולם הזה וכל קשי יעורר אותנו לחשבון נפש ולהתעלות, ולא בכדי לפול ברוחניות ולחשוב על עצמינו רע חלילה, ולא זו בלבד אלא שה' נותן לכל אחד ואחד פחות לעמד בקשיים, והוא מצפה מאתנו שנעמד בקשי ונתעלה על ידו.

והעקר שלא נתפרץ ולא נכעס בזמנים של קשי, אלא נשאר רגועים ושלמים עם הרבה סבלנות והמתנה לזמנים הטובים, וכן נראה את כל הטוב שכבר יש לנו, שאנו בריאים ויש לנו משפחה ואנו יהודים ומבקשים לעשות את רצון הבורא. וכאשר נראה את כל הטוב שאנו מקפים בו, הקשיים יתגמדו להם וליילה כיום יאיר החשך והקשי יאיר לנו שנתעלה על ידם.

וכידוע מאנשים רבים שדוקא בזמנים הקשים הם הרגישו כמה הם תלויים וזקוקים לרחמי שמים והתפללות והלמוד שלהם קבלו משמעות אחרת לגמרי של קרבת ה'.

וכן כאשר יש לאדם ילדים שמשותפים הרבה ומסכים לו עגמת נפש, אסור להדביק עליהם תוית שהם לא מצלחים חלילה, אלא להמתין בסבלנות, ובודאי שנראה בילדנו בהמשך כמה טוב טמון בהם. והרבה פעמים דוקא הילדים שהיו מאוד שובבים בקטנות הם יוצאים מצלחים ביותר.

ולכן חשוב שיהיה לאדם חבר טוב שיזומם אותו בזמנים הקשים, וכן נתחזק עם תפלה ועם רצונות טובים ובודאי שנגיע על ידי כך לכל טוב, ה' יזכנו.

שאנו צריכים לכוך את הלמוד והמעשים שלנו שבמשך היום עם חסדי ה', לדבר מהקב"ה, לא להיות עסוקים במחלוקות ובקטטות, אלא לחשב איך לקנות שלמות כדי לזכות לעולם הבא, ולזכר שהעולם הזה חולף ועובר.

וזה מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה ט"ו) "אמר הקב"ה אני אמרתי לך הבא קרבן לידה ואתה לא עשית כן, חייך שאני מצריך אותך לבוא אצל הכהן, כמו שנאמר אדם כי יהיה בעור בשרו... והובא אל אהרן הכהן". והינו שכאשר אדם מקבל מהכהנים הצדיקים דרך של הודאה לקב"ה, שהיו הכהנים מפרטים לעם על הקרבנות, את כל חסד ה' שהביא להם ילדים, וברא בהם איברים והכל תקין, אזי על ידי שאדם עסוק בחסד, אינו נצרך לתורת הנגעים.

וכן בדרונו היה עמנו מרן שר התורה זצוק"ל שפל ימי חיינו, הגן על העיר ועל כל כלל ישראל, על ידי שעסק בתורה לשמחה עם סבלנות ומדות טובות לכל הצובאים על פתח ביתו, וכך קדש שם שמים, וכן עלינו ללכת בדרךיו ולקבל מהתלמידי חכמים דעת, היאך ללכת בדרךי הקל ולא הבה אותו יתברך.

ולפיכך כאשר המצדע היה בא לכהן, הכהן היה מצוה עליו לפרש שבע ימים; קדם כל, על האדם לבחון את דרכיו, מעשיו וטהר לבו ומדותיו. וכשם שכל העולם נעשה חשוד בלילה, כן לכל אחד ואחד יש זמנים של חשך וצריך לדעת שה' שולח לנו את הקשיים בכדי שנהיה קרובים אליו ולא נחליש בדתנו ונתכנס בתוך עצמנו חלילה, אלא נדבר עם הקב"ה ונשפך לפניו שיחנו.

וכמו שאמרו חז"ל (ר"ה יז) על שם ה' שנאמר ב"ג מדות שנאמרו אחרי החטא של כלל ישראל: אני ה' קדם שייחטא האדם ואני ה' אחרי החטא - שכאשר אדם צועק לקב"ה ואומר: 'רבונו של עולם, חטאתי לפניך ואני חפץ לשוב בתשובה ולהיות קרוב אליך ואתה נותן יד לפושעים, כי אחרי החטא מתגלה כמה אתה קרוב לבניך למרות שחטאו ואתה מלוא אותנו תמיד!'

וב"ג מדות של רחמים נאמר "ארך אפים", ואנחנו צריכים להדבק בדרךי האל לדעת שלכל נסיון שהקב"ה מביא לנו הנו הזדמנות עבורנו לקנות מדות טובות לבחון את עצמינו כמה עלינו להשתפר ובמקום להתרעם על האנשים שסביבנו נתבונן איך אנו מתקנים את הכעס וחסר הסבלנות שבנו, ולפיכך מדת האמת נאמרה אחרי "ארך אפים" - שנהיה עם סבלנות ונחפש באמת האיד נתקן את עצמינו. ובכדי לזכות לכה עלינו לקבל מרב שידריך אותנו כיצד לצדד בדרך האמת, ולא נעסק לתקן את האנשים שסביבנו, אלא את עצמינו.

לדגמא כאשר האשה מוכיחה את הבעל בדבר שעליו להשתפר בו, גם אם לאשה יש דברים שהיא צריכה להשתפר בהם, מפל מקום אם הבעל יהיה עסוק רק במה שעליה להשתפר הוא לא יקבל את דברי אשתו ולא

וה' סבב שאדם הראשון יתן לו שבועים שנה מחייו בכדי שנלמד את דרך התשובה ואת הכח של ההתחזקות והתרוממות מתוך הקשיים והנפילות. וכן שנלמד כמה גדולה מעלת החסד להתבונן סביבנו ולראות איך אנו מסייעים למי שקשה לו. ולפעמים דבור אחד או חזק רוחני או גשמי שאנו נותנים לאלת בכסף או בעצה הוגנת, יכול להקים דורות שלמים, כמו שכתוב "עולם חסד יבנה".

עם מדות טובות ועם ענוה ולא נחליש את דעת הבריות, וכן נדע כיצד לרוממם ולהאיר גם בזמנים של חשך וקשי, כדגמת הלבנה. וכן דוד מלכנו נמשל ללבנה היות שלדוד היו הרבה קשיים ונסיונות במשך ימי חייו בבית ומחוץ, והוא לא נפל ברוחו אלא אדרבה הוא התעלה ע"י הקשיים, וקנה על ידם ענוה וקרבת ה'. ולא עוד אלא שדוד היה צריך להיות נפל ולפול בטרם בואו לעולם.

מצות קדוש החדש שאנו קוראים השבת בתחלת חדשי השנה בזמן שהירח מתחדש, מלמדנו שלכל אחד ואחד יש זמנים של עליות וירידות, ועלינו לראות תמיד את הטוב ואת האור. כענין שהקב"ה אמר ללבנה 'לכי מעטי את עצמך', ללמדנו שפאשר אדם קונה על ידי הנסיון ענוה והכנעה, הוא יכול להתעלות ולהתרומם דוקא מתוך הקשי. וככל ישראל נמשלו ללבנה, ללמדנו שנהיה

פנינים מצוירים

ולא רק לאנשים שהם מהקהלה שלנו, כגון לפתח גמ"ח כלשהו וכך להחזיר לילדים מדות טובות נתינה ורחמנות. לשבת עם הילדים ולספר להם ספורים שמלאים בתמימות במדות טובות, כגון מעשי צדיקים מדורות עברו, היאך הם עבדו את ה', וכך נקנה להם קרבת ה'.

וכן נחיד זמן להתבונן איך אנו פחות כועסים, פחות מדברים לשון

הרע. בכל התקדמות - למרות שהיא קטנה - היא שוה המון וחביבה מאוד לפני הבורא.

וכאשר לא נחפש תמיד מה קורה אצל אחרים אלא נתמקד בעצמנו היאך אנו זוכים לעשות רצון ה' נגיע לדרגות גבוהות בפעשים הפשוטים שאנו עושים בכל יום, וכמו שמובא באריכות בספר הדורות על אותו קצב שזכה להיות בחלקו של רבי יהושע בן אלתם, בזכות שהוא התאמץ לקיים בשלמות ובמסירות, את מצות כבוד אב ואם.

מדברי חז"ל אלו אנו למדים שהקב"ה לא מחפש חכמה בלבד, וכן שלא נחיה בתחרות להיות חכמים בלבד אלא נתבונן עם עצמנו היאך אנו קונים שלמות לפי הכחות שה' נתן לנו. וכן אצל הילדים שלנו לא נבוא אליהם בטרוננה ובביקורת על כך שהם לא משלמים כמו שאנו רוצים, היות שלכל אחד יש את הכחות והדרך שלו בעבודת ה'.

בכל יהודי ה' נפח את הנשמה שהיא חלק אלוהי. ממעל ועלינו להשתמש עם רוח ה' בכל דבר, לראות את הקב"ה בכל מעשה ולראות את כל הטוב שמקיף אותנו וגם אם יש קשי מסוים, כגון שהדירה קטנה או שאנחנו לא מסתדרים עם אחד הסובבים אותנו.

אל לנו לעשות עסק מהקשי אלא לדעת שהקשי הנו נסיון עבורנו בכדי לקנות שלמות, ענוה, הכנעה ושמחה בחלקנו הטוב.

זה הענין של "ברכו" שאנו מתכופפים ואומרים לבורא: אתה מנהל ומנהיג אותנו, וכשם שהצדיקים מרכבה לשכינה בן אנו חפצים לקדש את שמך תמיד ולפאר את שמך.

וכאשר נבוא הבייתה נאמר לבני המשפחה: כמה טוב עושה ה' עמנו, כמה חן וחסד יש בעולם, נהיה עם עין טובה נראה את הבריאה שמתחדשת, את הבריות והאילנות הטובות שה' ברא בעולם עבורנו בכדי שנתקרב אליו באהבה.

לשבת עם בני ביתנו ולראות איך אנו מתעלים בעולם הזה החולף וזוכים להגיע מתקנים לטרקלין להתבונן יחד, איך אנו מחזקים יותר זה את זה בתוך הבית פנימה, איך אנו עסוקים במלים טובות לילדים נתבונן איך אנו יכולים להחזיר חסד לתוך הבית וללמד את בני ביתנו לעסוק בחסד עם כלם

פנינים לברכת האילנות

המהות של ברכת האילנות - שאנו מתבוננים בכל הטוב שה' נותן לנו ומברכים את ה' על הבריות הטובות, האילנות הטובות, על המשפחה ועל האכל שה' מהנה אותנו ברב טובו וחסדו. ללמדנו שאנו מקפידים בטוב, ועלינו להיות עם עין טובה ולראות את כל הטובות,

להיות עם רוח טובה. כמו שאנו מבקשים ב"ובא לציון": "רוחי אשר עליך" - שה' יתן לנו רוח טובה.

בברכת האילנות צריך להתבונן במדות

הטובות שאצל הידידים שלנו ובכל עדה מישראל, וכן לראות את הטוב שאנו מקבלים מכל אחד ועל ידי זה להתחזק באהבת ישראל, וברצון להחיות ולפרגן לנפש כל חי, וזה מה שאנו מברכים לקב"ה, "שברא בריות ואילנות טובות להנות בהם בני אדם".

המשך הסיפור מעמוד א'

ההוצאות הגדולות של החגים, אלא שבאותו ערב ראש השנה המעטפה שקבל לא בשנה לו טובות במיחה, היא היתה דקה מאד, ולא נראה שיש בה תלושים כמידי שנה, הסקרנות גברה בו, אלא שהעדיף להשאיר את פתיחת המכתב עד שישב לביתו.

באוטובוס פגש בר' שמעון ידידו הטוב מהישיבה קטנה, ואשר לומד פיוס בכולל בשכונת הסמוכה, 'מה נשמע ר' שמעון?', 'ברוך ה' איך אצלכם?', 'ברוך ה' מקוים לטוב, יש לי בכיס את המעטפה שקבלתי לחג היא נראית לי הפעם צנומה מדי', 'לחשש צבי אריה. ר' שמעון השיב לעמתו 'אצלנו ברוך ה' העסקנים עשו לנו הפתעה, ושלחו לנו משלוח של כל טוב, ארגז בשר, שמונה קילו דגים, ועוד הרבה דברים טובים בלי סוף, בנוסף קבל כל אברך מעטפה ובה שמונה מאות שקל'.

צבי אריה הצטמרה, מקנאה בחברו, ומפעס על ראש הכולל שלו, כשהגיע לביתו פתח את המעטפה, שם היה ניר מקפל שבו היה כתוב 'לר' צבי אריה יקירנו, השנה אנו מאד מצמצמים, ומחמת כך נבצר מעמנו לסיע לכם בקניות החגים, מקוים לזמנים טובים יותר, בברכת שנה טובה הנהלת הכולל".

תחושה של מחנק בגרון, מרב דמעות של פעם עצום על ראש הכולל, אפפו את צבי אריה, ברם מיד התעשת באמונה בקב"ה, והרים את ידיו למרום באמרו 'אבא מעולם לא עזבתני, ותמיד דאגת לכל צרכי, בטוח וסמוך אני בך שלא תעזובני לעולם ותמשיך לסיע בעדי תמיד'.

למחרת הלך צבי אריה לכולל, ובסוף היום שמע שיחת חזק מפי ראש הכולל לקראת ראש השנה, 'את חטאי אני מזכיר היום פתח ראש

הכולל, בעודני בחור הייתי מעשן סיגריות, ברם כסף לקנות סיגריות לא היה לי, ועל כן הייתי מבקש מאנשים סיגריות, וכך היה לי מה לעשן. בקר אחד פגשתי בבעל בית מכבד שעמד ועשן סיגריה, כדרכי פניתי אליו ובקשתי סיגריה, הוא הביט בי בשני עינים חודרות ואמר לי נחרצות, אני לא מחלק סיגריות! והמשיך ללכת כמו שאני אפס בשבילי, ועד היום - עשירים שנה אחרי המקרה, אני שומר לו טינה בלבי.

וזה גרוע מאד שדוקא אותו אני זוכר לרעה, אבל את כל מאות האנשים שכן נתנו לי סיגריה אינני זוכה ואין לי שום הרגשה של הכרת הטוב כלפיהם. זה מוסר השכל עצום לכל אחד ואחד שימחק את כל הטינות שבלבו, ותחתם יכניס מחשבות של הכרת הטוב כלפי כל מי שסיע בעדו'.

ראש הכולל סים את דבריו, אחל כתיבה וחתמה טובה ויצא. ר' צבי אריה צעד לכוון ביתו, כשלקתע הוא מבחין בסבלים שמעלים סחורה מלאה בכל טוב לביתו לכבוד החגים, כשעבר ליד תבת הדאר הבחין במעטפה שבצבצה מתוכה, בה היה כתוב 'לצבי אריה אברכנו היקר ברגע האחרון הצלחנו להתרים גביר גדול שארגן משלוח מכבד לחגים, ומצריך בזה עוד ארבעה תלושים, כל אחד על סך מאתיים שקל'. צבי אריה עלה לביתו, התישב על הפרסא והרהר קלות על דברי ראש הכולל ועל פפיות הטובה שבתוכו - 'רק להתבכין אני יודע, בלי להעריך את רוב הטוב שהכולל מתמיד לעשות עמי'.

הספור הסתים אבל הלך שעיניו להפיק ממנו, הנו עבודה תמידית ורצופה לכל החיים. הבה נתבונן כמה מאתנו מכירים טובה לה'

יתברך על רוב הטוב שהוא עושה עמנו בלי סוף, על הנשימות שהוא מנשים אותנו, על מיליארדי דברים טובים שהוא עושה לנו תמיד. כמה מאתנו מכירים טובה להורים שלנו על כל מה שגדלו אותנו, על שנטלו על עצמם חובות בגיל מבגר בכדי לחתן אותנו.

כמה מאתנו מכירים טובה לחברים שלנו על הטבות שעשו לנו, על שהם לא רודפים אותנו ואת דתנו. כמה מאתנו שמחים שיש לנו שכנים חרדים, שומרי תורה ומצוות, שומרי שבת, האם אנו באמת שמחים ומכירים טובה? או שאנו מתמקדים על החסרונות המדמים שנראה לנו בהם, ומתוך כך אנו מחפשים תמיד כיצד להתפטר מהאולת, ולאחל לו בקר טוב בפנים חמוצות בכדי לצאת ידי חובה בלבד? כמה אנו מעריכים את הילדים שלנו, ומעניקים להם חם ואהבה? גם אם הם לא בדיוק כמו שאנו רוצים, אנו צריכים לשמוח שיש לנו את היהלומים הנפלאים הללו, שיודעים שהם יהודים, ומבקשים לעשות רצון ה'.

נתחיל להכיר טובה לאנשים ועל ידי כן נלמד להכיר טובה גם לקב"ה, ונפסיק להיות חמצמצים, קנטרנים ותובענים, כי על ידי שאדם יוצר קשר טוב בבין אדם לחברו, הקשר שלו עם הקב"ה נעשה אמיץ וחזק.

וכמו שכתב הרמב"ן שהמצוות שבין אדם לחברו הם החשובות ביותר, מכיון שיש בהם תרתי גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו. ה' יזכנו להתמיד במצוות שבין אדם לחברו, ולהכיר טובה לכל הסוכבים אותנו מתוך ידיעה שהם שלוחיו הטובים של האל הנאמן, ועל ידי כן נתחזק גם בהכרת הטוב, אהבה והודאה לשמו יתברך תמיד אמן.

